

Projekt uchwały zaakceptowany
na posiedzeniu Zarządu Powiatu

18.01.2021r.

-d-

Uchwała Nr .....
Rady Powiatu w Jaworze
z dnia ..... r.

w sprawie przyjęcia Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla Osób Stosujących
Przemoc w Rodzinie
Powiatu Jaworskiego na lata 2021-2025

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. 2020 poz. 218 ze zm.) Rada Powiatu w Jaworze uchwała co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Programu Korekcyjno-Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie Powiatu Jaworskiego na lata 2021-2025 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Realizację programu powierza się Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zm.) do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności opracowywanie i realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W celu ujednolicenia realizacji oddziaływań na terenie województwa dolnośląskiego powstał Ramowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie Województwa Dolnośląskiego, który wskazuje kierunek rozwoju i standard programów korekcyjno-edukacyjnych. Powiatowy Program Korekcyjno-Edukacyjny powinien być opracowany w oparciu o Ramowy Program oraz materiały instruktażowe dla podmiotów realizujących programy korekcyjno-edukacyjne przekazane przez Dolnośląski Urząd Wojewódzki, co zostało uwzględnione w załączonym Programie.

Z dniem 31 grudnia 2020 r. przestał obowiązywać Program przyjęty na lata 2016-2020, konieczne jest zatem przyjęcie nowego.

Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia budżet państwa. W związku z tym, planowanie wydatków następuje na poziomie powiatów rokrocznie, a realizacja programu uzależniona jest od wysokości środków przekazanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa na ten cel.

STAROSTA
Aneta Kucharczyk
Aneta Kucharczyk

Załącznik
do Uchwały Nr .....
Rady Powiatu w Jaworze
z dnia ..... r.

**PROGRAM
KOREKCYJNO-EDUKACYJNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC
W RODZINIE
POWIATU JAWORSKIEGO
na lata 2021-2025**

w Podejściu Skoncentrowanym na Rozwiązaniu

Opracowany przez:
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Jaworze

STYCZEŃ 2021

Wstęp

Przemoc w rodzinie jest to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Jednym z głównych instrumentów przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ustawa nakłada na powiaty obowiązek opracowywania i realizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców, które stanowią integralną część całego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, skutkiem czego będzie efektywniejsza walka z tym zjawiskiem. Niniejszy program jest jednym z elementów spójnego systemu przeciwdziałania przemocy na terenie Powiatu Jaworskiego.

Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie jest formą oddziaływania na sprawców w celu wytworzenia w nich procesów samokontroli, kształtowania postawy partnerstwa i szacunku wobec bliskich oraz odpowiedzialności za popełnione czyny.

I. Podstawowe założenia programu.

1. Podstawowym priorytetem programu jest bezpieczeństwo ofiar przemocy domowej. Oznacza to, że wszelkie działania podejmowane wobec sprawców przemocy są podporządkowane zapewnieniu ochrony, bezpieczeństwa, autonomii i dobra osób krzywdzonych przez osoby stosujące przemoc.
2. Działania w ramach programu zapewniają poszanowanie godności osobistej sprawców przemocy. Tym samym program gwarantuje utrzymanie równowagi pomiędzy zachowaniem należytej troski o ofiary z poszanowaniem praw jednostki sprawców przemocy.
3. Program zakłada utrzymywanie współpracy z programami zajmującymi się pomaganiem ofiarom przemocy.
4. Przemoc domowa jest:
  - 1) wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy,
  - 2) jest tolerowana i wzmacniana przez postawy i poglądy wielu ludzi i często dzieje się, tak, iż jest głęboko zakorzeniona we wzorach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie,
  - 3) jest szkodliwym i raniącym nadużywaniem siły i władzy oraz dążeniem do sprawowania kontroli współmałżonki/współmałżonka, partnerki/partnera, dziecka lub sytuacji rodzinnej.
5. Można nauczyć się niestosowania przemocy, nigdy nie wolno się godzić na przemoc i rezygnacje z jej powstrzymania.
6. Stosowanie przemocy nigdy nie może być usprawiedliwianym stwierdzeniem danego czynu bądź zachowania, iż było skutkiem prowokacji czy winy ze strony ofiary.
7. Korzenie przemocy domowej tkwią w stereotypach kulturowych i obyczajowych dotyczących płci, rasy, orientacji seksualnej, które usprawiedliwiają dyskryminację jednostek i grup społecznych.
8. Stosowanie przemocy domowej jest wyborem, za który sprawca ponosi odpowiedzialność moralną i prawną.
9. Podstawowym założeniem działań programu korekcyjno- edukacyjnych jest uświadomienie osobie stosowania przemocy wobec bliskich, zmianę jej zachowań i postaw oraz szeroko rozumiana edukacja, w szczególności uczenia się procesów społeczno- kulturowych i socjalizacji w roli męskiej/żeńskej.

II. Podstawa prawna.

Program korekcyjno-edukacyjny opracowany jest w oparciu o:

- 1) Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z dnia 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).
- 2) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,

kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne. (Dziennik Ustaw nr 50 poz. 259 z 8 marca 2011 r.).

- 3) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- 4) Wojewódzki Ramowy Program Korekcyjno-Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

III. Cele Programu.

1. Powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem tej przemocy.
2. Rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie.
3. Kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie.
4. Uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy.
5. Zdobywanie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie.
6. Zdobywanie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy.
7. Uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

IV. Opis realizacji programu.

1. Nabór i kwalifikacja uczestników.

Uczestnikami programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy domowej mogą być osoby kierowane przez sąd, policję, zespoły interdyscyplinarne, instytucje pomocowe, kuratorów, pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów z poradni, przedszkoli, szkół, placówek opiekuńczo-wychowawczych i innych instytucji, oraz przez każdego profesjonalistę, który zdiagnozował daną osobę jako sprawcę przemocy domowej. Także osoby, które zostały zmotywowane do uczestnictwa w tych programach przez rodzinę lub osobiste rozpoznanie problemu.

Nabór i selekcja dokonywana będzie przez prowadzącego program korekcyjno-edukacyjny w ścisłej współpracy z pracownikami instytucji i organizacji zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie podczas indywidualnych konsultacji na terenie tych instytucji lub/i w miejscu zamieszkania osób stosujących przemoc. Z programu mogą być eliminowane osoby z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi w szczególności z zaburzeniami osobowości antyspołecznej oraz zaburzeniami osobowości

pogranicznej. Osobę stosującą przemoc w rodzinie, wobec której zostanie rozpoznane uzależnienie od alkoholu lub narkotyków i innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, kierowane będą w pierwszej kolejności na terapię uzależnienia.

2. Indywidualne i grupowe oddziaływania korekcyjno - edukacyjne.

Indywidualne i grupowe oddziaływania korekcyjno-edukacyjne obejmujące diagnozę sytuacji rodzinnej i prawnej kandydata, rozpoczynają też proces zmian postaw i zachowań przemocowych. Należy pamiętać, że w Podejściu Skoncentrowanym na Rozwiązaniu diagnozuje się wyłącznie zasoby uczestnika, które można pożytkować w zwiększaniu skuteczności pracy korekcyjnej. W przypadku przemocy domowej bardzo ważne jest jednak rozpoznanie i monitorowanie poziomu zagrożenia jakie wyraża osoba krzywdzona. W związku z tym powinno się badać ten poziom aby odpowiednio do niego interweniować w trakcie oddziaływań korekcyjnych. Praca w Podejściu Skoncentrowanym na Rozwiązaniu przewiduje już podczas pierwszego kontaktu ze sprawcą taki dobór metod pracy z nim, aby zapobiec wywoływaniu oporu. Kluczowe staje się wówczas wydobywanie i poszerzanie zasobów potrzebnych do osiągania celów pracy korekcyjnej zamiast konfrontowanie sprawcy z obszarami destrukcji, które wywołał. W związku z tym reguły uczestnictwa w programie powinny być wspólnie ze sprawcą kreowane w trakcie trwania programu i dostosowywane do jego indywidualnych kompetencji, tak aby służyły zwiększaniu skuteczności pracy korekcyjnej.

Formułowanie celów pracy nad sobą są dokonywane przez każdego uczestnika w sposób zindywidualizowany i każdy robi to inaczej. Każdy też w niepowtarzalny sposób osiąga sformułowany dla siebie cel. W związku z tym sprawca kończy program, kiedy osiągnie rzeczywisty, wcześniej sformułowany cel pracy nad sobą. Jeśli opuści program przed osiągnięciem celu, można uznać że przerwał program. Reasumując - czas uczestnictwa w programie jest zróżnicowany w zależności od tempa pracy każdego z uczestników ich zaangażowania w pracy nad sobą i zasobów, które wniósł rozpoczynając uczestnictwo w programie.

Skuteczne na tym etapie jest rozpoznanie, a następnie wydobywanie i poszerzanie już istniejących zasobów uczestnika niezbędnych do skorygowania przekonań i postaw przy pomocy których sprawca usprawiedliwia stosowanie przemocy. Promowane na tym etapie będą wartości i postawy, które stanowią konstruktywną alternatywę wobec postaw wspierających przemoc. Uczestnik uzyska także możliwość ćwiczenia nowych konstruktywnych form myślenia i reagowania na rzecz utrzymywania egalitarnych relacji międzyludzkich bez przemocy. Indywidualne oddziaływania korekcyjno-edukacyjne będą wykorzystywały pozytywny potencjał sprawcy tak, aby powstrzymać go od dalszego stosowania przemocy. Umożliwią mu też rozwijanie umiejętności samokontroli i współzycia w rodzinie. Jeśli stosowanie przemocy będzie

dotyczyło dzieci, to indywidualne oddziaływania korekcyjno-edukacyjne pozwolą sprawcy na kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy. Kluczowym momentem w pracy ze sprawcą będzie uznanie przez niego faktu stosowania przemocy. Moment ten umożliwi przejście z relacji „przymusowych”, „odwiedzin” lub „uskarżania” do relacji „współpracy”. To w konsekwencji pozwoli mu na zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie. Kolejnym istotnym elementem indywidualnych oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych będzie rozwijanie przez sprawcę umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy. Ostatnim etapem pracy ze sprawcą będzie umożliwienie mu uzyskania informacji na temat korzystania przez niego z odpowiednich form psychoterapii jako kontynuacji pracy nad sobą.

3. Metodologia pracy zastosowana w indywidualnych i grupowych oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych.

Proces opisywany jest w odniesieniu do procedury zastosowanej podczas sesji indywidualnej lub grupowej ze sprawcą/sprawcami. Rozpatrywany jest z punktu użyteczności dla uczestnika programu. W Podejściu Skoncentrowanym na Rozwiązaniu zastosowanie formy pracy indywidualnej czy grupowej ma znaczenie o tyle, o ile ma to znaczenie dla uczestnika/uczestników. Oznacza to, że udział sprawcy w pracy korygującej indywidualnej lub grupowej wiąże się z jego potrzebami i wyborem jakiego dokonuje, jeśli chodzi o jego udział w grupie czy w indywidualnych oddziaływaniach. Proces pracy w Podejściu Skoncentrowanym na Rozwiązaniu jest taki sam w pracy indywidualnej, jak i w grupowej. Stosowane procedury zakładają stosowanie metod niekonfrontujących, a opór uczestnika spostrzegają jako przeszkodę, którą należy omijać i jej zapobiegać. W Podejściu Skoncentrowanym na Rozwiązaniu duży nacisk kładzie się na pracę uczestnika w okresie pomiędzy sesjami. Oznacza to, że sprawca trenuje swoje umiejętności w swoim naturalnym środowisku i wówczas dokonuje istotnych postępów w pracy nad sobą.

Sesję rozpoczyna budowanie przez prowadzącego program, poczucia bezpieczeństwa i zaufanie sprawcy. Należy tu podkreślić, że nie ma to nic wspólnego z tzw. usprawiedliwianiem stosowania przemocy przez sprawcę. Jest to natomiast pierwszy krok do „oddzielenia” człowieka od jego zachowania, co ma ułatwić wydobywanie zasobów uczestnika, a w konsekwencji powstrzymać przemoc. Budowaniu bezpieczeństwa i zaufania służy rozmowa wolna od problemów. Oznacza to, że pierwsze pytania skupiają się na mocnych stronach uczestnika i odnoszą się do jego umiejętności i osiągnięć życiowych. Kiedy prowadzący rozpoznaje, że uczestnik z absolutnym poczuciem bezpieczeństwa jest w stanie współpracować, kończy rozmowę wolną od problemów. Następnie prowadzący nawiązuje do problemu, który spowodował

skontaktowanie się sprawcy z programem. Nawiązanie takie nie służy prowadzącemu gdyż pracując w Podejściu Skoncentrowanym na Rozwiązaniu skupia się on na postępie i poprawie zamiast na problemach. Nawiązanie do problemu potrzebne jest uczestnikowi, aby ujawnił decyzję o zmianie i w ten sposób zrobił krok do przodu.

Kolejnym etapem pracy jest formułowanie przez uczestnika celu pracy nad sobą w programie. To sprawca ma wiedzieć, do czego dąży i dlatego prowadzący pomaga mu opisać to, do czego sprawca zmierza. Dobrze sformułowany cel powinien być:

- a) ważny dla uczestnika,
- b) mały,
- c) konkretny, szczegółowy i dotyczący zachowania,
- d) powinien się charakteryzować występowaniem jakiejś cechy np. jakiegoś zachowania, zamiast nieobecnością problemu np. brakiem agresji,
- e) musi określać raczej początek niż koniec, czyli pierwsze małe kroki uczestnika,
- f) winien być realistyczny i osiągalny w kontekście życia uczestnika,
- g) postrzegany jako wymagający „ciężkiej pracy”,

Jeśli uczestnikowi trudno jest sformułować cel, prowadzący pyta o wyjątki, czyli sytuacje w których uczestnik osiągnął choćby minimalny sukces w kontekście tego co spostrzega jako problem.

Jeśli uczestnik jest gotowy wziąć odpowiedzialność za zmiany prowadzący zadaje pytanie o „cud”. Umożliwia to nakierowanie uczestnika na sytuacje w przyszłości, kiedy problem będzie rozwiązany i będzie można zakończyć udział w programie.

Innym elementem pracy ze sprawcą są pytania o relacje. Prowadzący pokazuje poprzez nie uczestnikowi, że jego pozytywne zmiany wywołują pozytywne zmiany otoczenia, przez co wzmacnia sprawcę. Pytania o relacje mogą być używane przy ustalaniu celu, pytaniu o cud i wyjątki.

Istotnym elementem procesu pracy ze sprawcą w Podejściu Skoncentrowanym na Rozwiązaniu jest pytanie o skalę. Jest ono wskaźnikiem postępów (pozwala zobaczyć jak blisko jest do celu) i umożliwia uczestnikowi wziąć odpowiedzialność za ocenę procesu. Kiedy uczestnik oceni własny postęp to łatwiej mu określić swój następny krok, który również dokonywany jest na skali. Zaplanowanie następnego kroku przez uczestnika kończy ten element procesu pracy ze sprawcą.

Ostatnim etapem pracy w procesie jest przekazanie uczestnikowi/uczestnikom kluczowych informacji zwrotnych w formie komplementów odnoszących do zasobów uczestnika i poszerzających je w kontekście tej sesji. Oczywiście informacje zwrotne w formie komplementów są stosowane w trakcie całego procesu, jednak kończące sesję mają szczególne znaczenie dla uczestnika, jeśli chodzi o jego dalszą pracę między spotkaniami. Komplementy w tym przypadku nie mają nic wspólnego

z tolerowaniem przemocy, lecz są afirmacją sposobu, w jaki uczestnik spostrzega siebie samego, co redukuje trudność w przyznawaniu się do porażek i tym samym zwiększa skuteczność w pracy korygującej. Przekazywaniu komplementów w całym procesie pracy ze sprawcą towarzyszy przekazywanie treści edukacyjnych jednak w taki sposób, aby one nie wzmacniały oporu sprawcy, lecz pomagały uzyskiwać przez niego postęp w pracy nad sobą. Na koniec uczestnik otrzymuje zadanie do wykonania w okresie pomiędzy sesjami.

Każda kolejna sesja indywidualna lub spotkanie grupowe rozpoczyna się od pytań badających postęp/poprawę, jakie nastąpiły w okresie pomiędzy sesjami. Badanie postępu lub zmiany buduje przekonanie uczestnika o zmienności życia i tym samym nadzieję na poprawę. W sytuacjach, kiedy uczestnik opowiada o porażkach to prowadzący przeformułowuje je w sukces. Dla osób w głębokim kryzysie stosuje się pytania o radzenie sobie. „Obwinianie” uczestnika za jego osiągnięcia służy odkryciu, a następnie spożytkowaniu tego, co sprawca zrobił, żeby przetrwać kryzys. W kolejnych sesjach stosuje się skalowanie po to, aby uczestnik zobaczył, co działa, aby iść do przodu. Kiedy prowadzący usłyszy co uczestnik może zrobić dalej wówczas sesja jest wyczerpana.

W pracy grupowej ponadto prowadzący wykorzystuje zasoby uczestników w kontekście interpersonalnym. Oznacza to że pożytkuje to wszystko co wiąże się z kompetencjami społecznymi każdego ze sprawców powierzając zadania na współprowadzenie zajęć, samodzielne negocjowanie celów i poszerzanie zasobów, samokształcenie i samopomoc. Umożliwia samorealizację i trenowanie umiejętności uczestników w aspekcie społecznym. Wykorzystuje do tego pracę w parach, małych zespołach, na forum małego zespołu lub całej grupy, przerwy w formalnej pracy. Wszystko to odbywa się w poszanowaniu autonomii decyzji każdego z uczestników.

W Podejściu Skoncentrowanym na Rozwiązaniu prowadzący zajęcia grupowe lub indywidualne zakłada postęp w pracy korygującej osób uczestniczących w programie. Wychodząc z tego założenia skupia się na najdrobniejszych osiągnięciach uczestników zamiast przygotowywać ich na porażki, destrukcyjne zachowanie lub kontynuowanie krzywdzenia. Takie negatywne zachowania sprawców oczywiście mogą wystąpić i prowadzący jest odpowiedzialny za to aby interweniować wobec nich łącznie z wykorzystaniem narzędzi prawnych. Interwencja taka charakteryzuje się jednak dostosowaniem do konkretnej sytuacji i koncentracją na spożytkowaniu interwencji do wzmacniania postępu i poszerzaniu zasobów sprawcy, który złamał normy i zasady współżycia społecznego.

W Podejściu Skoncentrowanym na Rozwiązaniu kluczową zasadą jest podążanie za uczestnikiem. Oznacza to, że sprawca dysponuje kompetencjami do powstrzymania przemocy, lecz może sobie z tego nie zdawać sprawy. Prowadzący w całym procesie pracy (od pierwszego kontaktu) pomaga mu

odkrywać te kompetencje. Odkrywając je musi tak to robić, aby paradoksalnie ich nie ograniczyć. Ograniczanie wiąże się z przekonywaniem, nakłanianiem, „popychaniem” sprawcy do celu, który prowadzący spostrzega jak potrzebny uczestnikowi. Natomiast odkrywaniu kompetencji uczestnika pomaga skupianie się właśnie na nich zamiast na planowaniu, reżyserowaniu i przewidywaniu za sprawcę, co powinien zrobić, aby nastąpił postęp. W związku z tym im bardziej uszczegółowione procedury pracy, (które mogą dawać poczucie bezpieczeństwa prowadzącemu) tym większe ograniczanie możliwości generowania rozwiązań przez uczestnika. Reasumując w procesie pracy ze sprawcą w Podejściu Skoncentrowanym na Rozwiązaniu o wiele ciężiej ma pracować sprawca niż prowadzący.

V. Monitoring i ewaluacja.

Monitoringowi podlegają zachowania przemocowe stosowane przez sprawcę przemocy domowej, który jest uczestnikiem programu. Jest prowadzony w trakcie uczestnictwa w programie do trzech lat po jego zakończeniu.

- 1) Badanie występowania przemocy domowej w trakcie uczestnictwa sprawcy w programie – minimum 2 razy.
- 2) Badanie występowania przemocy po zakończeniu programu – minimum 1 raz.
- 3) Monitoring przeprowadza osoba prowadząca program, inna osoba lub podmiot wyznaczony do tego zadania.
- 4) Intensywność monitoringu zależy od osoby prowadzącej program. Wskazaniem do częstszego monitoringu jest oceniany przez osobę prowadzącą program lub inne służby poziom zagrożenia stwarzany przez sprawcę wobec ofiar.
- 5) Monitoring może być prowadzony we współpracy z innymi służbami: policją, kuratorami, pracownikami socjalnymi, asystentami rodziny i innymi.

Ewaluacja dotyczy tego, ile osób powstrzymało się od stosowania przemocy domowej lub nastąpiło zmniejszenie natężenia, częstotliwości stosowania przemocy – dane uzyskujemy z monitoringu. Jakościowa analiza oceny efektów programu.

VI. Współpraca z osobami krzywdzonymi.

Celem współpracy z osobami krzywdzonymi jest zapewnienie im bezpieczeństwa poprzez uzyskanie informacji na temat doznawanej przez nie przemocy oraz ocena stopnia zagrożenia przez sprawcę. Informacje, które zostaną uzyskane w trakcie spotkania nie mogą być w żaden sposób ujawnione sprawcy przemocy domowej. Należy je zabezpieczyć w szczególny sposób.

W przypadku dzieci jako ofiar przemocy informacje uzyskujemy od opiekunów lub instytucji, takich jak: szkoła, przedszkole, inne placówki opiekuńcze, kurator, OPS i inne.

Zasady współpracy z osobami pokrzywdzonymi:

- a) kontakt z osobą krzywdzoną może być osobisty (spotkanie z terapeutą prowadzącym program lub z inną osobą do tego przygotowaną). Informacje muszą być zabezpieczone przed jakąkolwiek możliwością ujawnienia sprawcy,
- b) kontakt z osobą krzywdzoną może odbywać się na terenie instytucji przeznaczonej do tego celu lub w domu osoby krzywdzonej.
- c) kontakt z osobą krzywdzoną może być podejmowany drogą telefoniczną, mailową lub inną,
- d) osoba krzywdzona ma prawo odmówić kontaktu.

VII. Miejsce i czas realizacji programu.

Program realizowany będzie na terenie Powiatu Jaworskiego w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze po godzinach pracy.

Liczba spotkań ze sprawcą dostosowywana będzie indywidualnie dla każdego uczestnika osobno oraz do jakości oddziaływań.

Czas trwania każdej edycji programu dostosowany będzie do wysokości otrzymanych środków na ten cel.

VIII. Kwalifikacje.

Realizatorzy programu pracujący w Podejściu Skoncentrowanym na Rozwiązaniu obok kwalifikacji zgodnych z rozporządzeniem MPiPS z dnia 22 lutego 2011 r. powinni posiadać zaświadczenie upoważniające do samodzielnego posługiwania się Podejściem lub Terapią Skoncentrowaną na Rozwiązaniu w pracy z ludźmi. Jeśli nie posiadają takich uprawnień to powinni znajdować się przez co najmniej dwa lata pod ciągłą opieką merytoryczną specjalisty posiadającego takie uprawnienia.

IX. Zawartość merytoryczna programu.

Tematy:

- 1) Definicja i typy przemocy aktywnej i biernej (fizyczna, psychiczna, emocjonalna, ekonomiczna, seksualna, symboliczna).
- 2) Społeczne mechanizmy przemocy (stereotypy, przekonania społeczne, mity).
- 3) Objawy przemocy.
- 4) Psychologiczne mechanizmy przemocy.
- 5) Zaprzeczanie przemocy.
- 6) Gry interpersonalne, manipulacje.
- 7) Transmisja międzypokoleniowa.

- 8) Mechanizmy przemocy związanej z płcią.
- 9) Przemoc wobec dzieci.
- 10) Przemoc partnerska.
- 11) Przemoc wobec osób starszych.
- 12) Używanie substancji psychoaktywnych a przemoc.
- 13) Budowanie dobrych relacji interpersonalnych.
- 14) Szacunek wobec siebie i innych.
- 15) Nawroty w przemocy.

W przypadku grupy korekcyjno-edukacyjnej dla rodziców należy poruszyć tematy takie jak:

- 1) przemoc wobec dzieci (fizyczna, psychiczna, seksualna, zaniedbanie).
- 2) Komunikacja.
- 3) Rola granic w wychowaniu.
- 4) Konsekwencja; nagrody i kary.
- 5) Czas spędzany z dzieckiem; modelowanie.
- 6) Zachęcanie dziecka do współpracy oraz do samodzielności.
- 7) Rozwiązywanie konfliktów.
- 8) Radzenie sobie ze złością dziecka i własną.
- 9) Etapy dorastania i dojrzewania, specyficzne zachowania dziecka wg psychologii rozwojowej.
- 10) Alkohol i patologia życia rodzinnego.

X. Reguły uczestnictwa w programie.

Reguły uczestnictwa w programie będą kreowane w trakcie trwania programu wspólnie z uczestnikiem i dostosowane do jego indywidualnych kompetencji, tak aby służyły zwiększeniu skuteczności pracy korekcyjnej.

XI. Kryteria ukończenia programu

Osoba stosująca przemoc w rodzinie kończy program, kiedy osiągnie rzeczywisty, wcześniej sformułowany cel pracy nad sobą. Kiedy zdecyduje się opuścić program zanim osiągnie cel, można uznać, że przerwała program. Czas uczestnictwa w programie jest zróżnicowany w zależności od tempa pracy każdego z uczestników, ich zaangażowania w pracy nad sobą i zasobów, które każdy wniósł rozpoczynając uczestnictwo w programie.

XII. Środki na realizację programu

Program realizowany jest ze środków otrzymywanych z Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego w danym roku kalendarzowym.